

Orak

bestemte historiens gang

**Kæmp
med sølvsværd,
og du vil vinde
alt!**

Var det klogt at gå i krig? Hvornår var det bedst at tilså markerne? Og hvor skulle en ny græsk koloni ligge?

Oraklet i Delfi gav svar på alt. Herskere og hærførere fulgte hendes råd – for nogle fik det katastrofale følger.

**Flygt!
Flygt til verdens
ende. Overgiv jer til
jeres sorg!**

DELFI/650 F.KR.

Omkring 650 f.Kr. bliver det første Apollon-tempel bygget i Delfi. Her sidder oraklet, der tiltrækker besøgende fra hele den antikke verden, og Delfi er i næsten 1.000 år centrum for de græske bystater.

1et

*Anlæg en by på
det sted, hvor du
bliver bidt af en
hund af træ!*

SHUTTERSTOCK

*Din hustru
føder en rullesten.
Han bliver konge
af Korinth!*

Diplomaterne fra Athen står i tavshed med bøjede hoveder. Tempelpræsten har stillet deres spørgsmål til oraklet bag forhængen, og nu venter mændene på hendes svar. Luften i det halvmørke rum dybt inde i Delfis Apollontempel er kvalmende tyk af en sødlig lugt, og ventetiden føles ulidelig lang. Med ét bliver stilheden brudt af et desperat kvindeskrig.

"Flygt! Flygt til verdens ende. Overgiv jer til jeres sorg!" hviner oraklet.

De athenske diplomater må opbyde al deres mod for ikke at følge opfordringen, men de er kommet i et vigtigt ærinde for at søge råd hos Pythia, det berømte orakel i Delfi. Perserriget, Athens magtfulde nabo, truer med at angribe bystaten, og athenerne aner ikke, hvad de skal stille op. Et så nedslående svar som det, Pythia lige har givet, kan de umuligt vende hjem med. Tilskyndet af tempelpræsten stiller diplomaterne spørgsmålet en gang til og lytter med tilbageholdt åndedræt til svaret.

"Alt indenfor Attikas grænser skal falde, ja, og de hellige dale mellem de nære bjerge. Men trævæggen, trævæggen alene skal stå", lyder Pythias stemme sløret. Diplomaterne forstår ikke, hvad svaret betyder, men de bringer det til Athen. Themistokles, en af bystatens fremmeste mænd, afgør sagen.

"Vægge af træ" betyder skibe, fastslår han. Oraklet har sagt, at de skal udruste flåden. De desperate athenere gør, som Themistokles siger, og det utrolige sker;

athenerne sejrer. Året efter, i 479 f.Kr., knuser en alliance af 31 græske bystater perserne så grundigt i slaget ved Plataea, at de aldrig igen angriber græske byer.

I taknemmelighed over oraklets hjælp skænkede bystaterne Delfi en særlig gave, en otte meter høj søjle af snoede bronzeslanger med et vældigt offerkar af det pureste guld på toppen. Søjlen blev rejst på helligdommens absolutte hædersplads, lige foran Apollontemplet, der husede oraklet.

Oraklets ry voksede yderligere, og hun trak folk til fra nær og fjern. Verdensherskere og købmænd, poeter og bønder kom fra hele den kendte verden for at lytte til oraklets råd og samtidig møde alle de andre, der var kommet af samme grund. Delfi var i antikken i enhver tænkelig henseende – åndeligt, kulturelt og økonomisk – verdens navle.

I sig selv var byen hverken stor eller magtfuld, men de dage om året, hvor det var muligt at besøge oraklet, var byen stuvende fuld, og køen op til templet snoede sig langt ned ad bjerget.

Gedehyrde opdagede Delfis magi

Ifølge de gamle legender var byens status guddommeligt bestemt. Zeus, den mægtigste af de græske guder, ønskede at finde centrum i den verden, han herskede over. Han sendte derfor en ørn

"Labda bliver med barn og føder en rullesten. Han vil blive konge og redde Korinth"

Oraklets svar til Eetion, der 685 f.Kr. spurgte, om han og hans lamme hustru Labda ville få børn. Labda fødte en søn, som blev kidnappet, men kom hjem igen. Drengen blev senere konge af Korinth.

ud fra hver sin ende af Jorden. De to ørne mødtes i Delfi, som derfor, besluttede Zeus, var Jordens *omfalos*, det græske ord for navle.

Arkæologernes mere jordnære forklaring er, at højsletten på Parnassus-bjerget byder på frugtbar jord og gode græsningsarealer, og at det derfor tidligt blev et populært sted at bo. Fund viser, at mennesker har levet her og dyrket jorden siden omkring 1600 f.Kr. Hvordan det gik til, at stedet fik sit berømte orakel, og hvornår det skete, er usikkert. Flere kilder, herunder Plutarch (45-120 e.Kr.), en græskfødt filosof og historiker, der i første århundrede e.Kr. gjorde tjeneste ved Apollontemplet i Delfi, fortæller, at helligdommen blev grundlagt, da en gedehyrde ved navn Koretas opdagede stedets magiske kræfter.

Hver gang Koretas' geder kom til et bestemt sted på Parnassus, sprang de forvirret rundt og brægede højlødt. Sammen med nogle andre hyrder undersøgte Koretas stedet og opdagede, at der netop der, hvor gederne opførte sig sært, var en sprække i klippen. Da de

Delfi lå centralt mellem de græske bystater

Grækenland var i oldtiden et kludetæppe af små stater. De fleste bestod af blot en by med opland og kaldtes derfor for bystater, på græsk polis. Hver polis havde sin egen politiske ledelse, sit eget retsvæsen og sin egen hær.

Byen Delfi lå centralt – som en navle – mellem bystaterne på det græske fastland tæt ved de øst-vest-gående handelsruter og vandvejen til Peloponnes.

Rejsende mellem de græske bystater og Middelhavet lagde gerne turen forbi Delfi, hvilket bidrog til byens og oraklets berømmelse.

Stentavlen i Delfi var symbol på byens position som den græske verdens centrum.

ALAMY IMAGESELECT

gik hen for at undersøge sprækken nærmere, blev nogle af hyrderne omågede og forvirrede, mens andre oplevede, at de kunne se ind i fremtiden. Folk fra Delfi fik samme oplevelser som gedyrderne, og snart derefter anlagde de et tempel til ære for guden Apollon over sprækken i klippen. De udnævnte også en præstinde, der skulle stå for kontakten med det guddommelige, som tilsyneladende huserede i klippespalten. Præstinden med den særlige funktion som orakel fik navnet Pythia.

Apollon var visdommens gud, der gennem Pythia kunne svare på alt.

“Guden kender alle tings bestemmelse og alle vejene, der fører dertil; antallet af blade, verden frembringer om foråret, antallet af sandkorn, som findes i havet og floderne, og som røres af bølgerne og de hvirvlende vinde. Han ved, hvad der skal komme, og hvorfra det kommer”, skrev den græske poet Pindar (520-443 f.Kr.) om Apollon.

Kolonier gjorde Delfi berømt

At Delfi fik et orakel, var i sig selv ikke noget særligt. Varsler og spådomme prægede fra den tidligste græske oldtid hverdagen. Folk spåede i ild, i dyrs indvolde eller tolkede fuglenes flugt over himlen. Rundt omkring lå orakelsteder, hvor mennesker med særlige evner formidlede gudernes beskeder.

Oraklet i Delfi fik imidlertid en særstilling som den antikke verdens fremmeste autoritet indenfor guddommelig rådgivning. Delfis beliggenhed var en stor del af forklaringen. Byen lå tæt på de bjergpas, som rejsende fra de nordlige egne kom gennem på vej til det centrale Grækenland, og fra Delfi var der ikke langt til en god, naturlig havn. En række friske kilder sørgede for rigeligt vand til de handelskaravaner, der passerede byen. Delfi voksede i 700-årene f.Kr., hvor den græske verden var i en rivende udvikling. Selvstyrende bystater blomstrede op, litteratur, kunst og filosofi trivedes, og grækere anlagde kolonier langs Middelhavets og Sortehavets kyster. Rejsende passerende Delfi og af lagde gerne oraklet et besøg.

Gennem Pythia rådgav Apollon kommende kolonister, og efterhånden som rige og driftige kolonier som fx Syrakus (Sicilien) og Kyrene (Libyen) voksede frem på steder, udpeget af Pythia, spredtes rygtet om det alvidende orakel.

Snart begyndte konger og herskere fra hele den antikke verden at spørge

Delfis orakel sniffede gas og kom med tvetydige svar

Guden Apollon talte gennem oraklet, præstinden Pythia. Hun sad i en tåge af giftige gasser, som bragte hende i trance.

I modsætning til mange af Grækenlands øvrige orakler, der kunne spå hvor som helst, var Delfis præstinde Pythia bundet til bjerget Parnassus. Her holdt hun til i et tempel rejst for Apollon, lysets og fornøftens guddom.

De antikke forfattere fortæller, at hun sad på en trefod over en revne i klippegulvet i et aflukke, skjult for gæsten. Fra klipperevnen steg dampe op, som påvirkede Pythia. Hun faldt i en trance, hvor Apollon talte gennem hende. Svarene var som oftest stærkt tvetydige og svære at forstå, og de måtte efterfølgende fortolkes. De

franske og britiske arkæologer, der udgravede og undersøgte Delfi sidst i 1800-tallet, afviste enhver snak om trancegivende dampe.

Ny forskning viser imidlertid, at Delfi ligger lige over to forkastninger, og at der formentlig tidligere har sivet giftige gasser op fra undergrunden.

Dampene var muligvis ethylen, der kan give en trancelignende tilstand og tågetale. Pythias opførsel, som den er beskrevet i oldtidens skrifter, minder om symptomer hos nutidens misbrugere af lim, fortynder og andre kemiske substanser.

Oraklet sad over en sprække, hvor der steg giftdampe op.

ALAMY IMAGESELECT

oraklet til råds. Selv den legendariske og stenrige kong Midas sendte en repræsentant fra sit rige Frygien, som lå i den centrale del af vore dages Tyrkiet. Som en hyldest til oraklet skænkede Midas Delfi en pragtfuld gave – en tronstol af guld. Statsledere, generaler og andre fremtrædende personer fulgte kongens eksempel og kom med kostbare gaver hugget i marmor eller støbt i ædelmetal til Apollontemplet og oraklet.

Spådom kostede oraklet livet

For de besøgende forblev oraklet en anonym stemme bag et forhæng i tempellet. Men historikere mener, at de skiftende Pythia'er blev rekrutteret blandt

de lokale – hun var sikkert en af de kvinder, der var tilknyttet Apollontemplet.

“Den udvalgte blandt alle Delfis kvinder” kalder skuespilforfatteren Euripides (480-406 f.Kr.) hende i en af sine tragedier. I de tidlige år var Pythia en ung jomfru, men denne tradition blev ændret efter et besøg af en vis Echecrates fra Thessalien.

“Folk siger, at han efter at have set jomfruen, som stod for orakelsvarene, blev så betaget af hendes skønhed, at han bortførte hende og forgreb sig på hende. Derefter vedtog folk i Delfi en lov om, at det i fremtiden ikke skulle være en jomfru, men en aldrende kvinde på 50 år, der ytrede orakelsvarene, ▶▶

Delfi tiltrak skatte fra hele Grækenland

1 Teatret havde 35 bænkerækker

Det hellige område omkring Apollontemplet var bebygget med monumenter, skatkamre og offersteder, som de græske bystater opførte til ære for Apollon – og for at prale af deres sejre og rigdomme overfor Delfis mange besøgende.

2

Apollontemplet

Nær Athens skatkammer stod statuerne af Kleobis og Biton

Naxosøjle med sfinx

3

3

Athens skatkammer

3

3

3

Sifnos' skatkammer

Teatret

1 Historiens første melodigrandprix afholdt i Delfi

I Delfi dystede grækerne ikke kun på sportspladsen, men også i teatret. En hymne til Apollons ære var fast indslag. Derudover spillede deltagerne på aulos, et obo-lignende instrument, og khitara, en form for lyre. Khitara-spillet var konkurrencens højdepunkt.

På teatrets 35 bænke var der plads til 5.000.

Apollontemplet

2 Templet var kun for mænd

Apollontemplet knejsede med hvide søjler højt oppe. Det var Delfis største og vigtigste bygning, her sad oraklet. Vejen til templet gik først ad en snoet vej op ad bjerget og så over en rampe til en kolonnade af søjler, der førte ind i selve templet. Før den besøgende trådte ind, blev han – kvindelige besøgende havde ingen adgang, selvom her var kvindelige præster – mødt af en inskription med to mottoer: "kend dig selv" og "altting med måde" stod der.

Enkelte søjler står tilbage af templet fra 330 f.Kr.

Stadion

De Pythiske Lege samlede atleter i Delfi

Atleterne dystede i gymnastik, brydning, boksning og kørsel med stridsvogn på stadion, der lå lige vest for det hellige område med templet og de mange skatkamre og monumenter.

Den store bygning bag templet var et såkaldt leschae, en sal til debatter, opført af kolonien Knidos.

Søjle af snoede slanger

4 Statuer af spartanske officerer

Skatkamre

3 Antikkens Schweiz

Langs vejen til templet lå skatkamrene tæt. De var bystaternes værdidepoter og offeraltre. Fx gemte den rige mineby Sifnos 10 pct. af alt sit sølv og guld i Delfi. Værdierne var sikret som i en schweizisk bankboks, for de stod under Apollons beskyttelse.

Bystaternes skatkamre var offeraltre og værdidepoter.

Apollon

Kæmpestatuen

Efter sejren over perserne ved Salamis i 480 f.Kr. rejste grækerne en Apollonstatue. Statuen er ikke bevaret, men aftryk på fundamentet viser, at dens fødder var 90 cm lange. Hvis proportionerne svarer til statuer i samme stil, var statuen seks meter høj.

Hovedindgangen til det hellige område, der var omgivet af en høj mur.

Foran hovedindgangen lå markedet, hvor der bl.a. blev solgt slaver.

Statuer

4 Statuer af officerer markerede Spartas sejr

Vigtige begivenheder blev markeret i Delfi. Fx rejste Sparta 38 statuer af officerer til minde om sejren over Athen i 404 f.Kr. Grækerne mente, at statuer var besjælede og i kontakt med den person, de forestillede. Ifølge overleveringen sank statuen af den prominente flådechef Lysander derfor i grus, da virkelighedens admiral i 395 f.Kr. faldt i et slag.

Kristne forbød Apollons hellige centrum

1600-1100 f.Kr.: Mykenske bosættelser på Parnassus-bjerget.

800 f.Kr.: Delfi bliver græsk.

650 f.Kr.: Det første Apollon-tempel bliver bygget.

585 f.Kr.: Delfi kommer under Det Græske Forbunds beskyttelse, dvs. bl.a. Athen og Thessalien.

580 f.Kr.: Byen Argos på Peloponnes donerer tvillingestatuerne Kleobis og Biton til Delfi.

560 f.Kr.: Den græske ø Naxos forærer en søjle med sfinx til Delfi.

525 f.Kr.: Øen Sifnos bygger skatkammer i Delfi.

510 f.Kr.: Det andet Apollon-tempel erstatter det første.

490 f.Kr.: Efter sejren over perserne ved Marathon bygger Athen et skatkammer i Delfi.

480 f.Kr.: Voldsomt uvejr og stensked forhindrer persiske soldater i at nå op til Delfi: Apollon beskyttede byen mod plyndring, mente grækerne.

460 f.Kr.: Bronzestatuen Vognstyren bliver rejst.

448 f.Kr.: Sparta og Athen kæmper om Delfi.

421 f.Kr.: Delfi får status som selvstændig bystat.

373 f.Kr.: Et jordskælv ødelægger templet.

330 f.Kr.: Det tredje Apollon-tempel bygges.

191 f.Kr.: Delfi bliver underlagt Romerriget.

66 f.Kr.: Kejser Nero flytter over 500 statuer fra Delfi til Rom

86 e.Kr.: Den romerske konsul Sulla plyndrer Delfi for ædelmetal.

117-138 e.Kr.: Delfi får en renæssance under kejser Hadrian, der restaurerer byen.

393 e.Kr.: Den kristne kejser Theodosius forbyder hedenske skikke. Forbuddet rammer Delfi, hvor templet og oraklet lukker.

Vognstyren

Guden Apollon købte slaver fri

Delfis mure fungerede som opslagstavle for hele Grækenland. Indtil nu har forskere fundet 3.000 indskrifter, mange af dem på mere end 100 ord. Nogle af teksterne handler om slaver, der blev købt fri med guden Apollon som mellemmand:

“Den pythiske Apollon købte af Sosibius en kvindelig slaves frihed. Hun hed Nicaea, var romersk af fødsel, og prisen var tre og en halv sølvminas. Sælgeren var ifølge loven Eumnastos fra Amphissa. Han har fået pengene. Salget stod Apollon for”.

Apollon måtte optræde som mellemmand, fordi slaven ikke var en juridisk person, der umiddelbart kunne frikøbes. Transaktioner, der var hugget i væggen ved templet, var retsgyldige.

Der er fundet omkring 3.000 inskriptioner på mure og fundamenter nær Apollon-templet.

“Kæmp med sølvsværd, og du vil vinde alt”

Oraklets råd cirka 350 f.Kr. til Filip 2. af Makedonien – Alexander den Stores far. “Sølvsværd” kan tolkes som bestikkelse – det brugte Filip i stor stil, da han skabte sit imperium.

og at hun skulle være klædt som en jomfru til minde om de gamle profetier”, beretter historikeren Diodorus (90-30 f.Kr.). Hvem Pythia end var, levede hun livet farligt. De giftige gasser, der steg op fra undergrunden, kunne have fatale følger. Plutarch fortæller om en konsultation, der gik helt galt:

“Hun opførte sig som et skib, der kæmpede imod bølgerne og var fyldt med en olm og mægtig ånd. Til sidst blev hun hysterisk og løb med et rædselsskrig mod udgangen, hvor hun kastede sig ned. Resultatet var, at ikke kun den delegation, som havde stillet spørgsmålet, men også den tempeltjener, som skulle tolke orakelsvaret, og de hellige mænd, som var til stede, flygtede. Efter et stykke tid samlede de hende op. Hun var stadig ved bevidsthed og levede endnu et par dage”.

Pythias omtågede tilstand gav anledning til særdeles tvetydige svar, der kunne tolkes efter forgodtbefindende. Det opdagede Krösus, Lydiens rige og magtfulde hersker i midten af 500-tallet

f.Kr., da han søgte råd om, hvorvidt han skulle vove at angribe sin mægtige nabo mod øst, Perserriket. Oraklet svarede, at han, hvis han angreb, ville lægge et vældigt rige i grus. Krösus gik opmuntret i krig, men tabte stort. Da han efterfølgende klagede til oraklet, fik han blot svaret, at profetien skam var gået i opfyldelse; Krösus havde jo netop lagt et vældigt rige i grus – sit eget.

Krösus kunne også have tænkt over det ene af de to mottoer, der stod over indgangen til templet – “kend dig selv” – før han i overmod kastede sig ud i et opgør med perserne. Kun den, der til bunds kendte sig selv og sine egne styrker og svagheder, kunne tolke oraklets tvetydige svar.

Delfi hædrede poeter og atleter

Trods uheldige fortolkninger som tilfældet med Krösus blev folk ved med at komme, og Delfi blev stadig mere velhavende og indflydelsesrig. Byens voksende status førte i 595 f.Kr. til strid, da nabobyen Krissa besluttede at opkræve afgift fra rejsende, der passerede byen på vej mod Delfi. Oraklets by sejrede og fejrede sig selv ved at udvide byens allerede berømte begivenhed, De Pythiske Lege. Legene blev som De Olympiske Lege afholdt hvert fjerde år, men forskudt i forhold til legene på Peloponnes. Og i Delfi var det ikke kun atleter, der dystede. Her mødtes også sangere, digtere og musikere i kappestrid.

Vinderne på både stadion og i teatret blev hædret med laurbærkranse, monumenter og svulstige digte.

“Du jordryster, som hersker over vejen til væddeløbsbanen”, skrev den græske poet Pindar henført om vognsstyren Thrasyboulos, en smuk ung mand, der i 490 f.Kr. vandt væddeløbet med stridsvogne. Til minde om vognstyrens gloriøse sejr blev der senere rejst en bronzestatue af ham i Delfi – den findes i dag på byens museum. Samme ære tilfaldt fløjtespilleren Satyros, der havde brilleret med at fremføre en hymne med korledsagelse.

Deltagere i De Pythiske Lege og andre besøgende kunne i Delfi aflæse historiens gang. Monumenter rejst af bystaterne fortalte om græske sejre over Perserriket, mens andre mindesmærker markerede Athens status efter krigen, hvor byen i en periode var den græske verdens førende stat med stor rigdom og 100 byer underlagt sig.

Da en anden bystat, Sparta, i 404 f.Kr. vandt over Athen, markerede spar-

“Anlæg en by på det sted, hvor du bliver bidt af en hund af træ”

Oraklets svar til Locrus, der i 79 f.Kr. ville bygge en koloni. Han rejste videre, til han trådte på en vildrose – en hunderose. Såret tvang ham i ro, og det endte med, at kolonien Ozolian Locris blev anlagt på stedet.

tanerne sejren ved at opstille 38 statuer af fremtrædende spartanske militærpersoner langs den hellige vej op til templet i Delfi. Alle besøgende til templet måtte passere de imponerende spartanere.

Midt i 300-tallet f.Kr. begyndte det imidlertid at gå ned ad bakke for Delfi. Kongeriget Makedonien under kong Filip 2. og hans søn Alexander den Store udviklede sig til en verdensmagt, der underlagde sig alle de græske områder. De makedonske konger pålagde undersåtterne orden og fred, hvilket også gjaldt de evigt stridende græske byer. Delfis politiske betydning blev dermed formindsket, men oraklets autoritet bestod; også Alexander den Store søgte til Delfi for at få orakelsvar.

Kristen kejser stjal sejrssymbolet

Heller ikke Romerrigets erobring i 168 f.Kr. rokkede grundlæggende ved Delfis status. Byens ry var så indgroet, at også romerne kom for at høre oraklets svar. Kejser Nero deltog ovenikøbet ved De Pythiske Lege i 67 f.Kr.

Kristendommen kunne oraklet dog ikke hamle op med. Den romerske kejser Konstantin grundlagde i 330 en ny hovedstad, Konstantinopel, nutidens Istanbul. Byens kirke, Hagia Sofia, blev det nye *omfalos*, verdens navle. I 360 forsøgte kejser Julian (331-363) dog at følge sine hedenske forgængeres skik med at søge råd hos oraklet. Men kejserens udsendte fik kun en klagesang:

“Sig til kongen, at gudens herlige bolig er faldet; ej har han længere blivende sted, ej laurbærs spåkraft/Ej er han eller den talende kilde; dens vand er forstummet”, lød oraklets sidste svar.

Rigdommene i Delfi forsvandt også. Da Konstantin grundlagde sin nye verdenshovedstad, samlede han kunst fra nær og fjern. Han valgte slangesøjlen fra Delfi, monumentet, som grækerne engang gav byen som tak for oraklets råd om at bruge “vægge af træ”, til at smykke hippodromen, Konstantinopels imponerende bane til hestevæddeløb.

I 393 forbød den romerske kristne kejser Theodosius hedenskab som Apollontilbedelse og orakelsvar, og hermed var oraklets tid endegyldigt slut. ■

LÆS MERE

• Ole Wagner (red.): *Delfi. Tekster og artikler om Apollons Helligdom*, Odense Universitetsforlag, 1997 • Manolis Andronicos: *Delfi*, Ekdotite Athenon, 2007 • William J. Broad: *The Oracle*, Penguin, 2006 • Myron Stagman: *100 prophesies of the Delphic Oracle*, City-State Press, 1999

• Engelsk dokumentar: [youtube.com/watch?v=En25VkbXE8E](https://www.youtube.com/watch?v=En25VkbXE8E)

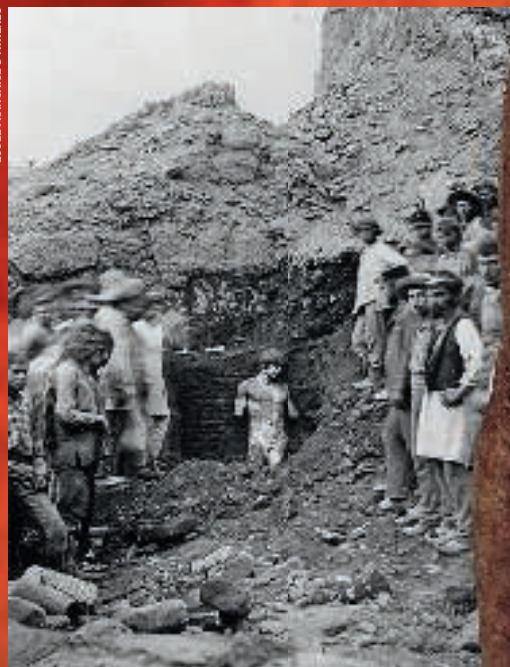
Arkæologer måtte flytte en landsby

Da arkæologer i 1892 gik i gang med at udgrave oldtidens Delfi, måtte de beskyttes mod vrede beboere i den landsby, der lå ovenpå ruinerne.

I århundreder kendte historikere kun Delfi fra antikke skrifter, legender og overleveringer. Selve byen og templet lå begravet under flere meter sand og klippesten. Først i 1890'erne besluttede grækerne at få stedet udgravet. Både amerikanere, tyskere og franskmænd var interesseret i opgaven, men franskmændene gik af med sejren i forhandlingerne med den græske stat. Det skadede næppe deres sag, at de undervejs lovede grækerne lavere told på eksportvarer som korender og olivenolie.

Et problem bestod imidlertid: Ovenpå det gamle tempel lå en moderne landsby, beboet af mennesker, der ikke var det mindste interesseret i at flytte. Husene blev eksproprieret, men beboerne, der hurtigt opdagede arkæologernes iver, forsøgte at presse prisen i vejret, og processen trak i langdrag. Da arkæologerne i oktober 1892 for første gang satte spaden i jorden, var beboerne endnu ikke blevet betalt, og arkæologerne måtte arbejde under beskyttelse af bevæbnede gendarmere.

ÉCOLE FRANÇAISE D'ATHÈNES

Et af de første arkæologiske fund var en romersk marmorstatue af en ung mand...

...statuen viste sig at forestille kejser Hadrians elsker Antinous, der døde ung.

BRIDGEMAN

